

ЛІТЕРАТУРА:

1. Енциклопедія освіти / ред. В. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/news/43501/>.
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
5. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
6. Стандарт вищої освіти України (бакалаврський рівень) галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>.
7. Стандарт вищої освіти України (бакалаврський рівень) галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>.
8. Стандарт вищої освіти України (магістерський рівень) галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>.

УДК 378.881.161

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Приходько А.М., к. пед. н.,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У статті визначено особливості організації процесу формування комунікативної компетентності іноземних студентів засобами мобільних технологій у разі створення певних педагогічних умов. Розглянуто й уточнено суть понять: «комунікативна компетентність іноземних студентів», «мобільні технології», «інформаційно-комунікативна компетентність студента». Мобільні технології визначено як портативні пристрої, що дозволяють викладачам мовної підготовки організовувати процес формування в іноземних студентів компонентів комунікативної компетентності. Визначено педагогічні умови формування комунікативної компетентності іноземних студентів на основі мобільних технологій: використання мобільних технологій як допоміжного засобу формування комунікативної компетентності, вдосконалення інформаційно-комунікативної компетентності викладачів та студентів; організація навчання на основі комунікативно-діяльнісного підходу тощо. Доведено, що реалізація визначених та теоретично обґрунтованих педагогічних умов сприятиме оптимізації та інтенсифікації процесу формування комунікативної компетентності іноземних студентів.

Ключові слова: педагогічні умови, комунікативна компетентність, іноземні студенти, мобільні технології.

В статье рассмотрены особенности организации процесса формирования коммуникативной компетентности иностранных студентов в случае создания определенных педагогических условий. Определены и уточнены суть понятий: «коммуникативная компетентность иностранных студентов», «мобильные технологии», «информационно-коммуникативная компетентность студента». Мобильные технологии рассматриваются как портативные устройства, которые позволяют преподавателям языковой подготовки организовывать процесс формирования у иностранных студентов компонентов коммуникативной компетентности. Определены педагогические условия формирования коммуникативной компетентности иностранных студентов на основе мобильных технологий: использование мобильных технологий в качестве вспомогательного средства формирования коммуникативной компетентности; совершенствование информационно-коммуникативной компетентности преподавателей и студентов; организация обучения на основе коммуникативно-деятельностного подхода. Доказано, что реализация определенных и теоретически обоснованных педагогических условий способствует оптимизации и интенсификации процесса формирования коммуникативной компетентности иностранных студентов.

Ключевые слова: педагогические условия, коммуникативная компетентность, иностранные студенты, мобильные технологии.

Prikhodko A.M. FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS BASED ON MOBILE TECHNOLOGIES

Peculiarities of organization of the process of forming communicative competence of foreign students based on mobile technologies in the case of a certain pedagogical conditions are considered in the article. The essence of concepts "communicative competence of foreign students", "mobile technologies", «information-communicative competence of student». Mobile technologies is defined as a portable devices that allow language training teachers to organize formation of foreign students aspects of communicative competence. Determined and theoretically pedagogical conditions of formation of communicative competence of foreign students based on mobile technologies: the use of mobile technologies as part of blended learning, improving informational and communicative competence of teachers and students; organization of training of foreign students based on communicative and activity approach others. It is proved that implementation of the specified and theoretically grounded pedagogical conditions will contribute to optimize and intensify the process of forming of communicative competence of foreign students based on mobile technologies.

Key words: *pedagogical conditions, communicative competence, foreign students, mobile technologies.*

Постановка проблеми. Відповідно до Закону «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти, Державного стандарту вищої освіти пріоритетним завданням вищої школи в Україні є підготовка висококваліфікованого фахівця, який не лише володіє певною системою знань та відповідних умінь, а й здатен оперативну реагувати на потреби сучасного технологічного та інформаційного суспільства. Розширення міжнародних економічних зв'язків, високі темпи автоматизації виробництва актуалізували значення комунікативної компетентності як професійно значущої характеристики. Загальновідомо, що процес фахової підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах України визначається своєю специфікою та потребує вдосконалення відповідно до реалій сьогодення та державного стандарту. Тому одним із перспективних напрямів досліджень у цій галузі є визначення педагогічних умов формування комунікативної компетентності іноземних студентів шляхом впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мобільних технологій, оскільки такі сформовані якості майбутнього фахівця, як мобільність та комунікабельність, – стають запорукою його успішної навчальної та професійної діяльності.

Саме у такому контексті особливого значення набуває проблема формування комунікативної компетентності іноземних студентів на основі мобільного навчання, що, без сумніву, сприятиме оптимізації та інтенсифікації процесу їхньої фахової підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх вітчизняних досліджень і публікацій довів, що вже утворилася значна база робіт із проблеми навчання засобами мобільних технологій (К. Бугайчук, І. Голицина, Р. Гуревич, І. Карполенкова, О. Коневщинська, М. Колесник, Ю. Коровайченко, В. Куклев, А. Меркулов,

С. Петрович, Д. Погуляев, С. Семеріков, О. Тихомірова та ін.). Так, І. Золотарьовою та А. Труш розглянуто підходи до застосування мобільного навчання в системі освіти [1], Ю. Триус, В. Франчук та Н. Франчук досліджували організаційні й технічні аспекти використання систем мобільного навчання в освітньому процесі [10], Н. Рашевською та В. Ткачук запропоновано кілька напрямів реалізації мобільного навчання, зокрема для побудови моделі змішаного навчання [6], О. Самойленко визначено особливості використання мобільного навчання у підготовці бакалаврів математики [7], Т. Сараєвою теоретично обґрунтовано доцільність застосування технології мобільного навчання в освітньому процесі загальноосвітньої школи, зокрема як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів [8], Є. Ливською описано досвід впровадження мобільного навчання у вищому навчальному закладі, зокрема у процесі навчання іноземної мови [5]. Не викликає сумніву той факт, що мобільне навчання є «новітньою освітньою парадигмою, на основі якої створюється нове навчальне середовище, де студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, що робить сам процес навчання всеохоплюючим та мотивує до безперервної освіти та навчання протягом усього життя» [6]. Проте аналіз теоретичних досліджень і практичного досвіду засвідчив, що, незважаючи на пильну увагу до підвищення якості навчання у вищих навчальних закладах за допомогою мобільних технологій, проблема використання вказаних технологій у формуванні комунікативної компетентності іноземних студентів потребує глибшого вивчення і вимагає в першу чергу визначення та обґрунтування педагогічних умов успішної організації цього процесу.

Постановка завдання. З огляду на вищезазначене сформульована мета статті, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні

педагогічних умов формування комунікативної компетентності іноземних студентів засобами мобільних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті нашого дослідження вважаємо доцільним конкретизувати суть понять: «комунікативна компетентність іноземного студента» та «мобільні технології».

Аналіз психолого-педагогічної літератури (О. Коротун, Т. Дементьева, Д. Ізаренков та ін.) дає підстави нам стверджувати, що більшість науковців комунікативний аспект у професійній підготовці іноземних студентів визнають пріоритетним. Так, О. Коротун, досліджуючи процес формування комунікативної компетентності іноземних студентів у допрофесійній підготовці, останню визначає як складну інтегративну властивість особистості, що характеризується її теоретичною, практичною та психологічною здатністю до здійснення комунікативної діяльності відповідно до суспільно-культурних норм і встановлених вимог [4].

Повним, на наш погляд, є визначення суті іншомовної комунікативної компетентності студентів О. Тинкалюк, яка визначає її як здатність до здійснення міжкультурного професійно спрямованого спілкування; взаємодії з носіями іншої культури, беручи до уваги національні цінності, норми та уявлення; здатність створювати позитивний настрій спілкування для комунікантів; вибору комунікативно цілеспрямованих способів вербальної та невербальної поведінки на основі знань про науку і культуру інших народів у межах полілогу культур; результат зусиль, спрямованих на формування таких іншомовних знань і вмінь, які відображають лінгвістичний, професійно-контекстуальний, психологічний, соціальний та ситуативний стан мови як засобу професійного спілкування в сфері професійної діяльності та особистісного спілкування; сформовану в процесі навчання іноземної мови здатність вільно й адекватно до умов соціально-рольових ситуацій професійної діяльності розуміти відповідні мовленнєві висловлювання згідно з теоретичними положеннями і знаннями, що виконують інформаційно-комунікативну функцію, а також практичні вміня та навички, які забезпечують перцептивно-комунікативну та інтеракційно-комунікативну функції спілкування за допомогою засобів іноземної мови; володіння індивідом необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають ступінь сформованості його професійної діяльності, стилю професійного спілкування та його особистості як носія визначених цінностей, ідеалів і професійної свідомості [9].

Розглянувши підходи до визначення цього поняття, за основу ми взяли визначення Д. Ізаренкова, який комунікативну компетентність іноземного студента [2] розглядає як його здатність вирішувати засобами нерідної мови актуальні для нього завдання спілкування у побутовому, навчальному, навчально-професійному та культурному житті. Тобто у студента мають бути сформовані комунікативні уміння для вираження намірів, думок, почуттів відповідно до тієї ролі у спілкуванні, в якій він виступає (комунікант або реципієнт).

Узагальнюючи погляди науковців (І. Авдеевої, Т. Дементьевої, Д. Ізаренкова, А. Щукіна) щодо структури комунікативної компетентності іноземних студентів, виділяємо її базисні складові: мовна (лінгвістична), предметна (когнітивна) та прагматична (соціальна) тощо.

Зауважимо, що в науковій сфері існує низка досліджень, в яких доволі повно дано визначення поняття «мобільне навчання», тому вважаємо доцільним конкретизувати суть поняття «мобільні технології».

Доповнюючи визначення К. Капранчикової [3], мобільні технології розуміємо як портативні пристрої, що дозволяють викладачам мовної підготовки організовувати процес формування в іноземних студентів компонентів комунікативної компетентності.

Проблема застосування мобільних технологій в освіті виникла ще у ХХ ст. Алан Кей запропонував освітянам пристрій Dynabook, що надавав доступ до електронних навчальних ресурсів. Саме цей пристрій став прототипом перших ноутбуків і планшетів. Сучасні мобільні прилади багатofункціональні, однією з важливих функцій яких є доступ до контенту та навчання. Такі мобільні засоби, як смартфони, персональні комунікатори, планшети тощо, поліфункціональні, не поступаються, в багатьох випадках, комп'ютерам середньої потужності. Погоджуємося із думкою Ю. Триус у тому, що мобільні технології навчання тісно пов'язані з навчальною мобільністю в тому розумінні, що студенти мають можливість брати участь в освітніх заходах без обмежень у часі та просторі [10].

Для мобільного навчання використовуються такі мобільні засоби зв'язку: телефони (смартфони), різні портативні мобільні пристрої (MP3 плеєри, неткнижки, пристрої для електронних ігор, пристрої для прослуховування подкастів (iPod), GPS-навігатори і т.д.), портативні комп'ютери (портативний кишеньковий комп'ютер, планшетний комп'ютер) [1, с. 148].

Формування комунікативної компетентності іноземних студентів набуватиме

ефективності, як свідчить проведене дослідження, за таких педагогічних умов: використання мобільних технологій як допоміжного засобу формування комунікативної компетентності, вдосконалення інформаційно-комунікативної компетентності викладачів та студентів; організація навчання іноземних студентів на основі комунікативно-діяльнісного підходу тощо.

Вважаємо, що мобільні технології доцільно використовувати для підтримки навчання за моделлю змішаного навчання, за якого традиційні технології поєднуються з інноваційними технологіями дистанційного, електронного та мобільного навчання задля створення гармонійного поєднання теоретичного та практичного складників процесу навчання, оскільки надають студентам можливість вдосконалювати свої комунікативні вміння, формують навички електронної комунікації.

Загальновідомо, що інформаційні та комунікаційні технології стали невід'ємною частиною життя більшості людей. Інформаційно-комунікативна компетентність дозволяє майбутньому фахівцеві бути успішним у сучасному інформаційному суспільстві, приймати та реалізовувати оптимальні рішення в сфері професійно-комунікативної діяльності; віддзеркалює його здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації як традиційним способом, так і засобами нових інформаційних технологій, а також визначає здатність до ефективної комунікації в усіх її формах та представленнях.

Інформаційно-комунікативну компетентність студента розуміємо як його здатність оптимально вирішувати навчальні завдання засобами інформаційних та комунікаційних технологій. Сформована інформаційно-комунікативна компетентність дозволить підготуватися іноземному студенту до активної взаємодії та комунікації у професійній сфері, а також акцентуватиме увагу на необхідності його самостійної навчальної діяльності.

Однак слід враховувати той факт, що інформаційно-комунікативна компетентність не є міжпредметним утворенням, хоча деякі науковці виділяють її інваріативні компоненти. Так, подкасти можуть бути використані для розвитку вмінь говоріння та аудіювання, водночас пошук інформації та її відбір для навчальних завдань є універсальним умінням.

Говорячи про сформованість інформаційно-комунікативної компетентності викладача мовної підготовки, зазначимо, що педагог має бути не лише досвідченим користувачем персонального комп'ютера та мобільних технологій, але й виявляти здат-

ність до вдосконалення роботи з інформаційними та комунікаційними технологіями тощо. Вважаємо, що для викладачів, які виявлятимуть бажання вдосконалити власну інформаційно-комунікативну компетентність, у вищих різноманітних напрямів слід активно організовувати відповідні семінари та майстер-класи й залучати до цього процесу компетентних фахівців із кафедри інформатики та інформаційних технологій.

Не викликає сумніву той факт, що комунікативно-діяльнісний підхід полягає в такій організації навчання, коли засвоєння мови відбувається безпосередньо в процесі комунікативної (реальної або, наприклад, змодельованої за допомогою портативного мобільного пристрою) діяльності з метою формування комунікативної компетентності. Практична спрямованість вивчення мови передбачає не лише кількісні переваги практики над лінгвістичною теорією, а насамперед визначає навчання діяльності спілкування, створення в мережі таких умов (моделювання комунікативних ситуацій в аудіо чи відео форматі), які б спонукали студентів спілкуватися, висловлювати свої думки, доводити власні переконання, впливати на співрозмовників тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, мобільні технології виступають ефективним інструментом навчання, що також органічно інтегрується в методичну систему формування в іноземних студентів комунікативної компетентності. Хоча мобільні технології як педагогічна новація не заміщують навчальні матеріали та не нівелюють роль викладача, вони докорінно змінюють та вдосконалюють методику формування в іноземних студентів комунікативної компетентності й сприяють інтенсифікації вказаного процесу.

Презентоване дослідження не вичерпує всього кола питань, пов'язаних із проблемою формування комунікативної компетентності іноземних студентів засобами мобільних технологій, що викликає потребу у подальших дослідженнях виокремленої проблеми. У перспективі передбачені розроблення та апробація відповідного комплексу комунікативних вправ та завдань для іноземних студентів вищих технічних навчальних закладів в аудіо та відео форматі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Золотарьова І., А. Труш. Застосування мобільного навчання в системі освіти // Інформаційні технології в економіці, екології, медицині й освіті Системи обробки інформації. – 2015. – Вип. 4 (129). – С. 147–150.
2. Изаренков Д. Базисные составляющие коммуникативной компетенции и их формирование на про-

двинутом етапе обучения студентов-нефилологов / Д. Изаренков // Русский язык за рубежом. – 1990. – № 4. – С. 54–60.

3. Капранчикова К. Методика обучения иностранному языку студентов на основе мобильных технологий : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / К. Капранчикова. – Томск. 2008. – 164 с.

4. Коротун О. Аспекти формування комунікативної компетентності студентів-іноземців. // Наукові записки: зб. наук. статей. – М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Випуск LXXXIV(84). – С. 120–127. – (Серія педагогічні та історичні науки).

5. Ливская Е. Мобильное обучение иностранному языку: Теория, методология и практика внедрения в вузы // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2013. – № 1. – С. 199–202.

6. Рашевська Н., Ткачук В. Технології мобільного навчання // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – Вип. 35. – С. 295–301.

7. Самойленко О. Особливості використання мобільного навчання у підготовці бакалаврів математики / О. Самойленко // Вісник Житомирського державного університету. – Вип. 3 (81). – Педагогічні науки. – 2009. – С. 19–23.

8. Сараєва Т. Мобільне навчання як технологія формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.psych.kiev.ua/>.

9. Тинкалок О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів // Вісник львівського університету. – Серія педагогічна. – 2008. – Вип. 24. – С. 53–63.

10. Триус Ю., Франчук В., Франчук Н. Організаційні й технічні аспекти використання систем мобільного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/19/7.pdf.

УДК 371.134:811.111:001.89

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Семків А.В., аспірант
кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту
Херсонський державний університет

У статті піднімається одна з важливих проблем теорії й практики педагогічної освіти – дослідницька діяльність студентів у системі вищої школи, а також розкривається вплив дослідницької діяльності на розвиток студента як особистості та фахівця.

Ключові слова: педагогічна освіта, виховання, дослідницька діяльність, навчально-дослідницька діяльність.

В статье поднимается одна из важных проблем теории и практики педагогического образования – исследовательская деятельность студентов в системе высшей школы, а также раскрывается влияние исследовательской деятельности на развитие студента как личности и специалиста.

Ключевые слова: педагогическое образование, воспитание, исследовательская деятельность, учебно-исследовательская деятельность.

Semkiv A.V. THE RESEARCH ORIENTED TRAINING OF FUTURE LANGUAGE AND LITERATURE TEACHERS

The article is devoted to the one of the important issues in the theory and practice of the pedagogical education – pedagogical research activity of students in the higher education system. It also reveals the impact of research activity on the development of the student as a person and professional.

Key words: pedagogical education, education, research activity, scientific research work.

Постановка проблеми. Суттєві зміни в суспільному житті сприяють і змінам у системі освіти щодо формування особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно та вільно орієнтуватися в інноваційній діяльності. Дослідження О.А. Абдулліної, Ф.Н. Гоноболіна, С.В. Кондратьєвої, В.О. Крутецького, Н.В. Кузьміної, Ю.Н. Кулюткіна, І.Я. Лернера, А.К. Маркіної, Л.М. Мітіної, В.О. Сластьоніна, О.І. Щербакова та ін. розкривають особливості

педагогічної діяльності та особистості викладача, що впливають на пошук нових перспективних підходів до підготовки майбутнього викладача в системі вищої освіти. В останні роки активно розробляється концепція університетської педагогічної освіти (А.М. Алексюк, Л.Г. Коваль, Л.С. Нечепоренко, В.В. Сагарда) [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці останнім часом значну увагу приділяють творчій по-